

byť jasno, které kritériá sa majú uplatňovať, aby sa mohol ohodnotiť učiteľ ako lepší než druhý, aby sa mohla ohodnotiť práca školy, aby sa vytvorilo konkurenčné prostredie ako stimul, táto požiadavka zahrnuje väčšiu účasť rodičov na diani v škole (len 2–3% rodičov si uvedomuje a chce vstúpiť do toho, aby sa spolupodieľali na tom, čo sa bude ich dieťa učiť, kto ich bude učiť, ako sa má hospodáriť s rozpočtom školy a pod.), táto požiadavka tiež zahrnuje vypracovanie štandardov, ktoré sme už spomínali.

Záver:

Nie všetko, k čomu sme dospeli, a čo robíme, je zlé. Čaká nás ale napriek tomu hľadať vlastnú tvár slovenského školstva s prihliadnutím na naše tradície, kultúru a najmä psychiku národa. Model je natoľko otvorený a flexibilný, že umožňuje v konkrétnostiach rešpektovať každé dieťa, učiteľa, školu. Teda nejde o doktrínu, ale systém pokúšajúci sa spojiť efektívno – intelektové interakcie, ľudskosť s tvorivosťou a vysokým vzdelaním, čo nejde bez neustálej spolupráce a spätnej väzby od ľudí, ktorí to budú realizovať (realizujú) v praxi. Pokiaľ pedagogika nevydlaždi cestu od človeka ku človeku, otvorí priestor pre políciu, lekárov, psychiatrov. V tom je výzva i šanca pre nás všetkých.

Redakce klade několik otázek.

Předsjezdové zamyšlení

- Po listopadu 1989 padl o našem školství nejeden velmi odmítavý soud. Školství se jevilo jako „strašným způsobem devastované“.
- Současné MŠMTV konstatuje:
„Současné školství nepotřebuje žádné radikální změny, je třeba jen optimalizovat stávající systém a vycházet z tradice a úrovně českého školství, které navzdory ideologickým vlivům v letech 1948–89 si zachovalo ve světě uznávanou velmi dobrou úroveň. Je třeba zachovat vše kladné a pouze odstranit některé negativní vlivy“.
- A přece došlo k některým změnám i chaoticky a bez dostatečného zdůvodnění. Dovedeme odpovědět na otázku, co se změnilo a co by se mělo změnit?
- Umíme rozlišit, do jaké míry klasické paradigma tradiční školy bylo znehodnoceno ideologickým nánosem a přirozenou „korozí“, z čehož první vliv byl již odstraněn a následky druhého možno odstranit a napravit v rámci daného paradigmatu?

- Umíme rozlišit, do jaké míry samo klasické paradigma zastarává vzhledem k novému civilizačnímu paradigmatu? Stačí inovovat, reformovat nebo je nutno radikálně přetvářet?
- Proč hrozí nebezpečí krajností kyvadlového efektu a místo studia a důkladných znalostí a expertíz se často objevují nelegitimní návrhy nahradit ve spěchu starou víru nějakou vírou — zdánlivě novou?
- Proč je úroveň současných diskusí poměrně nízká a svědčí hlavně o selhávající paměti národa, o ztrátě kontinuity, o nezalosti naší historie?
- Proč se prosazuje rezignace na zdůvodněné zasahování do společných záležitostí a proklamuje se primitivní liberalismus v podobě neodpovědného sobeckého zájmu jedince a lhostejnosti k ostatním lidem i kultuře národa?
- Proč se objevuje dávno objevené, nekriticky se obdivují některé vnější prvky importovaných systémů a znehodnocují se leckteré pozitivní tradice, protože se nezná jejich podstata, původ a smysl?
- Každá škola — jako živý organismus — se musí obnovovat, reformovat, zdokonalovat. Nelze petrifikovat „alternativní školu“ jako trest pokroku, inovací, lidskosti, podmínku svobody, lásky a štěstí žáků i učitelů a „školu běžnou, tradiční, klasickou“, která by to všechno měla postrádat. Otázka zní, jak některé školské koncepce, které se vyhlásily jako „alternativní“ a via facti za ně byly i přijaty, usilují o výchovu a vzdělání dětí a mládeže, co je jejich specifikum, co nám nabízejí k úvaze a proč? Stejná otázka, jak o to usilují koncepce další, pokusné, reformní, transformační i programy těch zcela nejběžnějších škol, kterých je a bude většina a o které musíme pečovat především?

Redakce

Glosy

- Nalézat je pro vědce výsada — hledat je pro něho povinnost.
- Dočasnost je součástí lidského osudu. Ale i z dočasnosti lidského bytí lze vzhlízet k horizontu věčnosti.
- Teorie nebyla překonána tím, že byl překonán teoretik.
- Svoje možnosti nepřekročíš. Nebudeš-li však usilovat je překročit, nedostaneš se svým možností ani na dohled.
- To, jak málo jsme schopni nechat se Historií, učitelkou života, poučit, vyvolává podezření, že dny, které jsme měli strávit ve škole života, jsme ve skutečnosti strávili za školou.
- Dáš-li najevo úspěch, budou ti závidět, dáš-li najevo neúspěch, budou tebou pohrdat.
- Kde se nečte, ztrácí význam psaní. Ovšem, nebude-li se psát, číst se nezačne.

Stanislav Komenda